

KIÁLTOÓ SZÓ

FŐSZERKESZTŐ: DR. TAVASZY SÁNDOR
SZERKESZTI LÁSZLÓ DEZSŐ

T A R T A L O M :

T. S.: A magyar falu őrállói. — „Igy szól az Úr!” M. Nagy Ottó: Állandó tartozásunk. — Dr. Nagy Géza: Kolozsvár helye a magyar református egyházban. — Darányi Lajos: Dr. Enyedy Andor. — Unghváry Sándor: Magyar népfőiskola. — Pálffy Károly: A falu, mint önmagát építő munkaközösség. — Tőkés T.: A kőrösfői népfőiskola. — Keresztyén kritika. Dr. Bodor Antal: Bernát István emlékezete. A. Nagy István: A svájci cenzura és Barth. A szerkesztő útinaplójából. Irodalom. Hírek.

KIÁLTÓ SZÓ

Főszerkesztő: Dr. TAVASZY SÁNDOR. Felelős szerkesztő: LÁSZLÓ DEZSŐ. Főmunkatárs: BIRÓ SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG: KOLOZSVÁR, FARKAS U. 21. KIADÓHIVATAL: HITLER-TÉR. (REF. THEOLOGIA.)

Kéziratok a szerkesztőség, előfizetések a kiadóhivatal címére küldendők. — Előfizetési díja félévre 2 Pengő, egész évre 4 P.

XVI. ÉVFOLYAM

1942. FEBRUÁR

2. SZÁM

A magyar falu őrállói.

A magyar miniszterelnök kolozsvári látogatása alkalmából, az Erdélyi Párt elnöke beszédében a következőket mondotta: „A rend helyreállta után, mikor a magyar állam ismét berendezkedett, a hivatalnokok nem igen ismerték s így nem is méltányolhatták kellőképpen a kisebbségi sorsban vezető szerepet játszott lelkészek magyar helytállását, népünk érdekében végzett munkáját. De a lelkésznek ismét komoly tekintélynek kell lennie a faluban s a közigazgatásnak tekintettel kell lennie arra a döntő befolyásra, amelyet a lelkési kar eddigi erőfeszítései, áldozatos munkája és a jövőre tekintő feladatai révén a népre gyakorol.”

Ezek a gondolatok, valamint a mögöttük lévő tények a magyar társadalmi élet legsúlyosabb kérdései elé állítanak. A magyar társadalmi életnek nincs jelentősebb kérdése, mint a magyar falu s nincs a magyar falunál válságosabb helyzetben lévő közössége. A falu jelentőségét nem kell már bizonyítani, minden gondolkozó ember előtt világos, a válságát azonban még ma is, nagyon kevesen látják. A falut még mindig rommantikus beállításban s még mindig **kiülről** nézik, színes népviseletben öltözötten, gyöngyös bokráttával a kezében, mint valami idillikus helyet, ahol dal és mese terem, — de nagyon kevesen ismerik a magyar falunak a lelkét. Ha belülről nézzük, nagyon szerencsés kivételektől eltekintve, különösen ott, ahova eljutott a kis- és nagyvárosok fertőzése, azt kell látnunk, hogy a falu lelke elidegenedett önmagától, a helytől, kezdi elveszíteni sajátos helyi szellemét s lakói idegenül és unottan lézengenek utcáikon és határaikon.

A magyar falu lelkének egyedüli őrállói a lelkipásztorok. Jönnek-mennek más falu-vezetők is mellettük, de igazán csak jönnek s mennek, mindenféle más értelmiségi vezető csak átmeneti állomásnak, vagy kirándulóhelynek tekinti a falut,

ahová kényszerítő körülmények kötik s vagy tovább megy egy másik faluba, amely már állomás mellett van, onnan tovább a városhoz közelebb, hogy végre elérje vágyai netovábbját: a várost, legyen az akármilyen, csak legyen benne járda, villany és mozi. Akármilyen nagy divatja is van ma a falunak s akármennyi falutalulmányozó is járja a falut, a divatozók is, a tanulmányozók is, javarészükből, csak a városból nézve rajonganak a faluért.

Visszacsatoltatásunk után jöttek állami és közigazgatási emberek, akik színes jelszavakkal hirdették, hogy a falura és a népre kell felépíteni a nemzeti életet s mint igazi nép-szakértők olyan új recepteket hoztak és még újabbakat és jobbakat ígértek, amelyek teljes gyógyulást és megújulást hoznak a falunak. Akadtak jegyzők, állami tanítók, közigazgatási tisztviselők, akik pár hónapos erdélyi tartózkodás után már úgy vélték, hogy jobban ismerik az erdélyi kérdést, mint az a szerény és bölcs lelkipásztor, aki itt született, szenvedett és hűségesen dolgozott, de akinek nincsenek se jelszavai, se receptjei, aki utálja és megveti a kirakatos programokat s aki nem emberek tetszéséért, hanem népe üdvösségéért dolgozik. Nem vették észre a falu új vezetői, hogy a lelkipásztor nem elmuló, változó, előbb-utóbb divatját-vesztő módszerekkel bibelődik, hanem az ígehirdetés soha divatját nem veszti, örök módszerével, nem egy firnajszműveltséget akar adni népének, hanem ősi népi műveltséggé vált evangéliumi keresztyénységének az alakításán dolgozik, azokon a mély alapokon, amelyeken a mi erdélyi atyáink évszázadok óta dolgoznak.

Nem nagyon messze kell visszamennünk nemzetünk történetében, amikor a változott viszonyok, de főképpen egy nagy morális romlás következtében a falvak birtokosai vagy elprédálták, vagy eladták, vagy agyonterhelték falusi

Magyar népfőiskola.

Eddigi tapasztalatok alapján időszerűnek tartjuk, hogy Erdélyből is elmondjuk véleményünket a magyar népfőiskolák mozgalmáról, amelynek hullámai már ide is átszaptak.

Több mint tízéves kísérlet áll e mozgalom mögött, ami már lehetővé teszi hibáinak s előnyeinek lemerését.

Mint minden kérdésünknek, ennek is van egy egyetemes európai s egy különleges magyar vonatkozása. Ha ugyanis Európa felől vizsgáljuk e gondolatot, akkor már ezer éves múltról szólhatunk. Ezen pedagógiai kísérletezés főleg az északi, korán felszabadult és polgárosult népek közt folyt le. Teljes formáját azonban ez is csak a XIX. században nyerte el, amikor a nép felszabadulása az északi államokban befejeződött és egyéb tárgyi megnyilatkozásai közt megalkották sajátos életük iskolarendszerét is.

Magyarországon is akkor kezd mindjobban e fogalom kifejlődni, amikor a magyar népi gondolkodók egyre jobban hangsúlyozták a népi valóság elismerését, vagyis, a 48-as főszerződés után. Érdekes összehasonlítást például ezt a gondolatot a szektáskodás kérdésével, mert amíg a szektás lélek a népi betegségek kifejezését jelenti tehát alulról érkező jigymeztetés, egy forradalom előtt társadalom felől, addig a népfőiskola gondolatát felülről, kapjuk, a fejlődés érdekében.

Egy bajba jutott nemzedék minden szorongása beleszővődött e kérdésbe, mert európai korszerűségünk és magyar helyzetünk sürgette a szerves népi fejlődés lehetőségének megteremtését. Iróink ugyanis mikor kutatni kezdték a magyar nemzet fejlődési zavarainak okait meglepődve látták, hogy a mély magyarság valahol elakadt és a nép szellemi és tárgyi kultúrája a XVII. század óta nem fejlődhetett. Jelzett idő óta csak egy állandóan felülről származó rátelepülés folyik, ami tehát nem belső hiányérzet eredője, de egészében idegen szellemű lecsapódás.

A fenti okokból mélyre szorult rétegnek tehát meg kell teremteni a saját törvényszerűségén felépülő rendszert, amelyet magának érez, vagyis más szóval a népi magyarságnak saját rétegeből kell kitermelnie az őt szervező és vezető réteget az egész nemzet megújítására.

A népfőiskola célja tehát a népi vezető rend megteremtése.

A mai magyarság valóságát ugyanis abban összegezzhetjük, hogy a magyar kérdés a magyar vezető réteg kérdése. Éppen ezért nem kevesebbre vállalkozik a népfőiskola, mint egy elrontott magyar múltnak a jóvátételére. Azt a múltat kell jóvátenni, amely a népi magyarságot akadályozta szerves fejlődésében. Ki kell azonban jelentenünk, hogy a magyar népfőiskolák mozgalmát e percben a foltozás bélyegét viseli magán. A foltozást, mert nem egyetemes megoldásra törekszik, hanem részletkérdésekre bontja az egyetemes látás helyett e gondolatot.

Előbb azt mondtuk, hogy a népfőiskola magyar célja a népi vezető réteg kiművelése. Vagyis a magyar parasztság és munkásság egyetemes közösségi tudatának kifejlesztésén munkálkodik, kiirtva minden olyan atomi-

záló fogalmat, amely közösségellenes. Fejlődésének jelen helyzetében azonban azt látjuk, hogy a népfőiskola gyakorlata teljesen elvesz a részletekben és vagy polgárosult proletárt, vagy osztályjellegű öntudatot iktat be elképzeléseibe. Tekintve, hogy régi állami vezetésből származó hibák és mulasztások kitöltését igyekszik a népfőiskolák mozgalmával szolgálni, e mozgalomnak állammosítás által való megoldási kísérlete nem a legszerencsésebb. Szervezési formáiban és anyagi megalapozottságában csakis az öntudatos társadalom végezheti el ezt a munkát.

Másik döntő kérdés a népfőiskola formájának és módszerének megfogalmazása, ugyanis ha egyetemes magyar célja van az egésznek, akkor eszközeiben is magyaroknak kell lenni. Mert itt nem lehet sem dán, sem finn, sem svéd főiskoláról beszélni és azokat másolni, itt e tájon csakis a magyar népfőiskola típusát teremthetjük meg. Különösen napjainkban kívánatos ez az elválasztó jegy felmutatása, mikor nyugat jegyében egyre jelentkeznek az uniformizáló akaratok. A lényeges magyar jegyek tették a sokszínű Európában jogossá életünket, mert abban a percben, amint az onnan átvett kultúrával akarunk kérkedni, neveltségessé válunk, mert azon elemek e klímán csak degenerált formákat képviselnek s nem európai értékeket.

Sokszínű Európában a hiányok és feladatok is sokszűnűek. Így amíg az északi államokban a népfőiskola célja a birtokon belül élő és fejlődő népek megfelelő iskolatípus kialakítása s azokon a puszta kultúrájuknak átadása, addig a magyar népfőiskola nem más mint nemzetet ébresztő és megtartó mozgalom.

Amíg az északi államokban a nép és a nemzet fogalma zavartalanul fedik egymást, addig Keleteurópa népei közt a magyar most vivja szellemi harcát a népi jogok megvalósításáért és a népek a nemzet keretei közé való legszélesebbkörű bevonásáért.

A mai Európa felgyújtott állapotában sok kiszámíthatatlanságot tartogat főleg a kis népek számára. Nekünk ebből az a prioriból kell kiindulnunk s arra készülnünk, hogy népi rétegünkben neveljünk új vezető réteget.

A magyarság, amíg szervesen tudott fejlődni intézményeiben, azt láttuk, hogy földje a kis autonómiák hazája volt. Így pld. a nevelés gócai is azok a szétszórt kollégiumok voltak, melyek nyomban eszünkbe jutnak, ha azt kérdezik tőlünk, hogy honnan kerütek ki politikai és szellemi vezetőink. Ezek a kollégiumok ugyanis a tájakban helyezkedtek el, és azok számos alsóbbfokú iskoláin, mint szűrőn keresztül felkerült egy friss népi réteg, amely nemcsak oltihont, hanem teljes szellemi kielérésre is alkalmas pedagógiai és eszmei rendszert talált azokban. Abban a percben azonban, amint a reform nevében erre a területre is betört a nyugati és főleg indogermán tanítási és filozófiai rendszer, elvesztette a magyar lélek folytonosságát, és mint szigetelő helyezkedett el iskolarendszerünk a magyar lélek fölött.

A magyar népfőiskola e tanulságokból merítve, a magyar lélek tájaitba épít bele és munkájának első felében e tájak vezető elitjének kineveléséről gondoskodik.

Ebből következőleg a mi népfőiskolánk tehát el sem képzelhető urbanizált környezetben.

A fejlődés második szakában aztán a táj gazdasági, geopolitikai és társadalomszervezési feladatokra vállalkozik, hogy végül mint integrált népfőiskola az egész magyarságnak vállalják szellemi egységű otthondvát.

A tájszempontrú népfőiskola megoldása természetesen elsősorban a hivatott vezetők kérdése. Csakis felkészült magyar kérdéseket ösztöneiben és öntudatában is hordozó és a tájból kinőtt vezető lesz képes arra, hogy e feladatoknak megfelelhessen.

Nagyon ajánlható szempont lehetne a részletek megvalósításánál a népfőiskoláknak az egykori kastélyokban való elhelyezése, mert ezzel egyuttal a tájközpontok helyes kiválasztása is megoldást nyerne, másrészt pedig

a történeti folytonosság is biztosítva lenne, mert sok szimbólum van abban, hogy az egykori történeti réteg nyomába az új magyar népi réteg lépjen.

E gondolatoknak az is ad némi aktualitást, hogy a közelmúltban újra alakult EMKE helyét és szerepét kutatja az erdélyrészi magyar életben. Bizonyos értelemben már megkésve, ugyanis húsz év fejlődésében sok olyan új szerv épült ki, amely már kiszorította a hajdani EMKE szerepkörét. Így az urbanus réteg már teljesen megszervezte éli kultúréletét, ahol az EMKE alig képes ökonomikus kultúrpolitikát folytatni. Ezzel szemben a vidék még mindig művelhető terület és az EMKE valójában akkor alkot történetet, ha megteremti a magyar népfőiskola erdélyrészi mozgalmát.

UNGHVÁRY SÁNDOR.

Pálffy Károly:

A falu, mint önmagát építő munkaközösség.

Amennyi baj származott az elmúlt 40—50 esztendőben abból, hogy a falut az átalakuló világ és társadalom, az előretörő civilizáció közepette, a városi életforma kialakulásának az idején magára és tanácstalanul hagyta a liberális korszak, éppen annyi veszedelem származhatik abból az egyre mohóbb igyekezetből, amely napjainkban jó szándékkal, de éppen annyi hozzá nemértéssel, a tényleges helyzetet nem ismerve és azzal számot nem vetve, a falu nevelését és felemelését emlegetve feléje igyekezik. Ez a kívülről jövő nevelés ismét csak önmagán kívüleső pontra akarja felépíteni a falut, nem vet számot annak természetes adottságaival: nevelni akarja a falut és nem önmagára segíteni.

Említettük, hogy a falut, amikor még igazi falu volt, életközösségi mivolta különböztette meg minden más települési egység sajátosságaitól. Akkor jutott a falu mai válságnak a kezdetéhez, amikor a körülötte gyorsan átalakuló világ ebből a sajátos jellegéből kiforgatta. Ez a válság ma még egészen töretlen. A kivezető út megtalálása és a falunak arra való ráterelése: ez ma a népnevelés, a falumunka, a népmisszió, stb. törekvések közös feladata.

Magát a falut kell önmaga bajainak a meglatására, saját magán végzendő feladatainak elvégzésére és önmaga új, mai — modern — életközösségi mivoltának a kialakítására nem nevelni kívülről, hanem megszervezni belülről. Azt jelenti ez, hogy a falut az összes meglévő tényezőin keresztül önmagáért végzendő munkára szervezzük meg, önmaga szemével látatjuk meg önmaga hiánzó szükségait, rávezetjük azokra a szellemi forrásokra, amelyekből merítenie kell, rásegítjük annak a művelődésnek az eszközeire, amire éppen neki van szüksége, visszaemlékeztetjük azokra a szellemi és lelki

kútfőkre, amelyekből magára hagyottan századokon élt és amit századokon keresztül maga termelt és alkotott (népi művelődés), élővé és hatóvá tesszük számára azt a közös egyház közösséget és a hit valóságát, amelyhez ma is a legtöbb köze van.

Szervezést említettem fennebb, tehát ennek a módjaira kell rámutatnom. Társadalmunknak ma az a legnagyobb baja, hogy szét van szervezve. Ez a baj már a falun is mutatkozik. Most kell tehát résen lennünk, amíg a veszedelem általánossá nem válik. A falunak ugyanis ismét életközösséggé kell lennie. Most már azonban ez az életközösség nem lehet autarchikus, önmagában és önmagától élő, mint hajdanában, a falu virágkorában. Ma a falunak a modern nemzeti, közigazgatási, katonai, gazdasági és közművelődési élet követelményeinek kell eleget tenni tudnia. Erre pedig csak úgy lesz képes, ha minden tényezőt egységben tart, önmaga irányítását egy kézben egyesíti. Egyrészt azért, mert ez felel meg a falu természetének, másrészt azért, mert így biztosíthatja életközösségi mivoltának az újra való kialakítását. A faluban pedig meg van ez az ősi sajátos falusi ösztön: Minden legyen a faluban, amire ott neki szüksége van. Így lesz a falunevelés faluszervezéssé. Ezért nem lehet a falut például egy részlet-ügy, vagy cél körül megszervezni, de azért lehetséges viszont létszervezetet adni a falunak, olyant, amelybe minden igényt, törekvést, célt és feladatot egységesen lehet szolgáltatni és előmozdítani.

Ilyen szervezet a falusi Magyar Munka Szövetség. Abból áll, hogy a falu valamennyi tényezőjét: közigazgatást, egyházat, gazdakört, szövetkezetet, családvédelmi munkaközösséget, EMKE fiókot, Levente-Lövész egyesületet, asszonykört, ifjúságát egyetlen irányító, fegyel-

mező és számontartó szervezetbe tömörítjük, amely minden a faluban folyó tevékenységet a maga illetékes szervének a kezébe juttat, minden alakulatot munkával lát el és minden egyént fegyelmez. Ez a testület az egyénhez az ősi tizedes szervezet útján ér el, amely egyuttal biztosítja az egész faluközösség katonás szervezettségét is. A falu minden vezető embere együtt van benne, együtt látják, vagy keresik a feladatokat, együtt tuskodnak a megoldáson és közös felelősséget hordoznak azért, hogy

abban a faluban mindenki megérezze és megtapasztalja a segítő és támogató közösség áldását és gondoskodását.

A falu így nem aprózódik fel, nem fejlődik szét, vagy el egyik-másik részlet irányába, hanem egységben marad és a legegységesebb cél: a teljesebb, tehát hívőbb, magyarabb és emberibb élet felé veszi az irányt: falu marad, a művelődés nemzeti vonalán halad és életközösségévé válik újból azoknak, akik benne laknak.

A körösfői népfőiskola.

1941 december 29. és 1941 január 11. közt keresztyén népfőiskolai tanfolyam volt a körösfői református egyházban. Kalotaszeg hat falujából 45 ifjú falusi ember gyűlt össze lelki találkozóra s maradt együtt két héten át szellemi javak gyűjtésére.

A tanfolyam néhány komoly tanulságot nyújt.

1. Hogy a tanfolyam résztvevői összegyűltek és együtt maradtak, megcáfolja azt a már szórványos, de még mindig felbukkanó felfogást, melynek a népnevelésről az a véleménye: „ne neveljétek a népet, hagyjatok békét neki.” A népnek nem ez a véleménye a népnevelésről. Legkiválóbb egyéneiben szomjuhozik a felemelkedés után, a lelki és szellemi gyarapodás után és *szívesen veszi*, ha nem is a hozzá való „leereszkedést”, a divatos „népi” érdeklődést, vagy a semmibe sem kerülő lelkesedést, hanem *az érette való munkát*.

2. A tanfolyam közismereti tárgyakat: fogalmazás, számtan, gazdaságtan, egyháztörténelem, nemzeti történelem, irodalom, egészségtan stb. ölelt fel. A legnagyobb érdeklődést azok az előadások keltették, amelyek ahhoz a *tájhoz* kapcsolódtak, ahonnan a fiúk összegyűltek: Kalotaszeghez. (Kalotaszeg reformációja, Kalotaszeg településtörténete, Kalotaszeg földtani kialakulása, Kalotaszeg műemlékei.) Mutatja ez azt, hogy a népművelés nem a műveltek általános ismereteinek átadása kell legyen csupán, mert ha ez akar lenni, az ismeret-anyag ködszerűen ott lebeg ugyan a nép lelkében, hogy azután elszálljon, hanem az anyag rárögzítése, odakötözése szükséges ahhoz, ami a lélekhez már oda van növe: a *tájhoz*. A népművelés is, mint a gyermeknevelés, nem akárhogy, hanem „*az ő útjának módja szerint*” kell történnék.

3. A tanfolyam előadói minden *anyagi haszon nélkül*, sőt anyagi áldozattal vállalták a falusi nép fiainak tanítását s lelki művelését.

Az előkészítés ideje alatt előfordult, hogy egyházunk munkáit nem ismerő valaki, mikor előadók után futottunk, a bér iránt érdeklődött s mikor arról értesült, hogy napidíj fizetésére

nincs lehetőségünk, azzal tért ki, hogy „ha azt akarjuk, hogy vajaki *bagóért* dolgozzék forduljunk máshoz.” Hála Istennek, volt kihez fordulnunk. Egyházunk és nemzetünk reménységei a nehéz időkben is azok voltak s ma is azok, akik tudják, hogy amit áldozatos lélekkel tesznek, azt nem bagóért, hanem nemzetükért teszik. Ma az anyagi élet csatornáiban is bővebben csobog a víz nemzetünk számára, mint eddig, de az igazán élő vizek a felülről jövők, az önkéntes felelősség, áldozatos szeretet vizei, melyek az élő hitben lelik forrásukat s tápláló erejüket. Élni is kell, de áldozatot hozni is szabad.

„Tartsd meg, ami nálad vagy.” Tartsuk az áldozatos szolgálatkészség lelki kincsét. Nagy mélységekben gyűjtöttük, oda ne adjuk képzelt javakért.

4. A tanfolyam az Ige és imádság levegőjében folyt le s a Krisztus melletti bizonygatótalálék új alkalma volt az egyház számára. Ha semmi egyéb értelme nem lett volna, ezért egy-magában is érdemes volt megtartani.

„Áron is megvegyétek az alkalmat, mert a napok gonoszak.” *Tőkés Tibor.*

Az angol nép magatartása a háborúval szemben. A new-yorki Egyesült Theológiai Szeminárium tanára, van Dusen, hosszabb angliai tartózkodása után a következőket jelentette ki: „Az angliai egyházak komoly harcot folytatnak azért, hogy a versaillesi békénél igazságosabb béke jöjjön el a háború utáni világra. Harcukat azonban megnehezíti az a tény, hogy Amerikának a háború utáni magatartása ismeretlen előttük. A békével kapcsolatban nagy az érdeklődés a világ gazdasági újjáépítése iránt, melyet a világ népeinek egyenjogúsága alapján, beleértve a német nép egyenjogúságát is, képzelnek el.” Szerinte a brittek háborúval kapcsolatos magatartását nem a bosszú határozza meg és általánosságban távol áll tőlük, hogy egy önző, bosszúálló békét kívánjanak. — Szerintünk nehezen képzelhető el, hogy Angliából jöhetne valami jó a mostani háborúval kapcsolatban. Igazságosabb békéről álmodoznak, miután a saját békéjük igazságtalansága felemelt előttük, de ilyen béke az istentelen Szovjet, az elbizakodott Amerika árnyékában soha nem indulhat ki az angliai ködből. Mert ilyen békére nincsen erkölcsi alapja s emellett nem is lesz hatalma. Ha valóban ilyen békét kíván Anglia, akkor már is le kellene, hogy tegye a fegyvert.

A svájci cenzura és Barth.

A múlt év júliusában mintegy 8000 résztvevővel megrendezett Junge Kirche konferenciákon a központi kérdés ez volt: *A mindenható Isten nevében* (így kezdődik a svájci alkotmány szövege). Erről a kérdésről Barth K., Brunner E. és Thüner G. is tartottak előadást. A három professzor előadása külön füzetben is megjelent. A cenzura azonban elkobozta. Hasonló sorsra jutott Barthnak egy következő tanulmánya, mely *Egyházunk és Svájc a mai időkben* címen jelent meg. Több hasonló intézkedés után aztán megjelent a kemény rendelet, amelynek értelmében *Barth a bázeli egyetemen kívül sehol Svájc területén nem tarthat előadást*. Sok figyelmeztetés, általánoságban elhangzott korlátozó rendelet után, melyek közül legjelentősebb az eseményt már előre, még 1940 októberében beharangozó hatósági rendelet, mely szerint a vezető egyházi férfiak politikai nyilatkozatait tilos szószerint közölni, következett be a Barth-al szemben hozott intézkedés.

Ezzel az eseménnyel kapcsolatban érdekes meghallgatni a svájci ref. egyház véleményét, melyet W. Lüthi, kiváló bázeli lekipásztornak 1941. november 16-án tartott prédikációjában találunk meg: A prédikáció alapigéje Máté ev. 22: 15—22, ahol az adópénzről van szó. Érdekesnek tartjuk a prédikációt részletesen ismertetni.

Az Ige úgy hangzik, mintha Krisztus azt mondaná: adjátok meg a császárnak, ami az övé és Istennek, ami az övé, tehát suum cuique. De ez azt jelentené, hogy mi keresztyének két úrnak szolgálunk. Pedig senki sem szolgálhat két úrnak. Közel áll a veszedelem, hogy hamisan magyarázzuk az Igét, mintha itten valami felezésről lenne szó. Mintha a császár és Isten közötti viszony két miniszternek az egymáshoz való viszonya volna. Istené volna az egyik fele az uralomnak és a császáré a másik, Isten az égben, vagy az egyházban uralkodnék, a császár pedig a földön, az államban. Ebben a kérdésben segítségünkre van a Róm. levél 13. része, ahol a felső hatalmasságokat „Isten szolgálai”-nak nevezi az Írás. Ez a rész világosan megmondja, hogy ki a császár és ki nem. Eszerint egy Úrról van szó csak. Szolgálatot tőle kapott a császár és ez a szolgálat a rend szolgálata. Szolgálata elvégzéséért szüksége van többek között adóra is. Az adófizetés így szorosan véve egy formája az istentiszteletnek. Aki nem fizeti, olyan bűnt követ el, mint pl. a házasságtöréssel, vagy a vasárnap megszenteltségellenítésével. Ezt tudják a keresztyének s éppen emiatt minden állam tárt karokkal kellene hogy köszöntse a keresztyéneket.

Azonban furcsa az, hogy újból meg újból adódik olyan idő és hely, ahol a keresztyéneket egyáltalán nem fogadják ilyen szeretettel. Miért van ez így? Ennek oka az, hogy ha egy keresztyén igazán meg akarja adni Istennek azt, ami az Istené, akkor az állammal szemben nemcsak adófizetésre érez kötelességet, anyagi munkára, hanem arra is, hogy Isten Igéjét hirdesse az államnak. Mert nemcsak kenyérrel él az ember és az állam. Tulajdonképpen tudja ezt az állam, tudja, hogy a magánál magasabb tekintélyre szüksége van a kormányzáshoz. S ha ez nem Isten, akkor egy bálvány. Bűn az adófizetés alól kibújni, de az igehirdetés alól kibújni még nagyobb bűn. A gyülekezet az Ige miatt van és az államnak erre az Igére, a sóra van szüksége. Igazi polgárai az államnak azok, akik Isten előtt térdet hajtanak, akik a nép bűneit Krisztus véréhez viszik. Szüksége van az érette imádkozó gyülekezetre. Ha maga Isten megtiltja a császárnak a hatalom felezését, akkor vigyázzon a „pap”, nehogy egy egyházi, elkülönített területet vegyen igénybe. Tehát az egyház akkor adja meg Istennek, ami Istené, ha Isten Igéjét adja.

De mi történik akkor, amikor az állam nem akarja, hogy polgárai megadják Istennek azt, ami Istené, ha ő csinál istent, vagy magát teszi meg Istennek? Akkor az állam üldözni kezdi a keresztyéneket. És akkor a hűséges polgárnak kötelessége ellenállást kifejtenie. Akkor, hogy továbbra is megadhassa azt, ami Istené Istenhez marad hű. Ez nem gyűlöletből történik, hanem éppen a császárhoz való hűségéből.

Nálunk (Svájcban) az elmúlt években gyakran gondoltunk arra, hogy országunkban még szabadon és akadálytalanul lehet Isten Igéjét hirdetni, azt megírni. Sajnos, ma már nem áll ez. A ref. egyháznak neves képviselői, legjelentősebb tanítói állami rendelkezés alapján többé nem írhatnak úgy, ahogy azt Isten Igéje megköveteli. Sőt, egyik tanítómesterünknek, nem is szabad beszélnie. Ahol pedig egy tag szenved, ott minden tag szenved. Így egyházunk szenvedő egyházzá kezd válni. Ezen nem szabad csodálkoznunk, mert az Ige és a mai Ige eleitől fogva Krisztus keresztyének az árnyékában és világosságában áll. Az adópénzről szóló Ige nem volt kedves a multban sem. Krisztus azonban az üldözésnek kitett gyülekezete mellett van, hogy az minden félelem és rettegés között megerősítve és megvigasztalva adja meg a császárnak azt, ami a császáré, nevezetesen a csonkítatlan adót és a csonkítatlan Igét és így adja meg Istennek azt, ami az Istené.

A. Nagy István.

hónapos tanulmányi idővel) és tizenkét népfőiskolai tanfolyam (2—4—6 hetes tanulmányi idővel) működött a magyar protestáns egyházak keretében. A kezdeményezés dicsősége a magyar evangélikus egyházé, amely — finn segítséggel — elsőnek létesít állandó népfőiskolát. A népfőiskolai tanfolyamok között már ott szerepelnek a mi erdélyi református tanfolyamaink is: a székelyudvarhelyi, a makfalvi és a magyarkapusi. A könyv második része állandó boldog bizonyásgátéj arról, hogy Isten gazdagon dolgozik egyházaink és népünk életében, és a népfőiskolai munka terén is szellemiek, lelkiek és anyagiak tekintetében csodálatosan segíti a hivatásból, hitel és imádsággal dolgozókat.

De gyakorlatilag is rendkívül értékes ez a rész. Az egyes népfőiskolák és népfőiskolai tanfolyamok beszámolóit egyuttal egyszerű gyakorlati útmutatók. Bizonyára a szerkesztő érdeme az, hogy mindenik beszámoló menete ugyanaz, és ez nagyon megkönnyíti az áttekintést.

A könyv harmadik részében rövid tájékoztatást találunk a protestáns, sőt a magyarországi keresztyén népfőiskolai mozgalom szervezkedéséről, döntő jelentőségű értekezleteiről, melyeken protestáns és nem protestáns részről a legnagyobb egyetértéssel fogtak össze a magyar népfőiskolai mozgalom elvi és gyakorlati kérdéseinek tisztázására.

Végigtanulmányozva a könyvet, komoly és hivatástudattól lüktető új magyar nemzetnevelő munka körvonalai bontakoznak ki előttünk. Hitvallásos alapon, a mai magyar közoktatással szemben vonzóan szabad keretek között folyó munkának látjuk. Most még kialakulóban lévén, nehéz véleményt mondani például a népfőiskolák és tanfolyamok tananyagáról, amelyet egyelőre meglehetősen befolyásol a nálunk még mindig virágjában levő humanisztikus gimnázium szelleme, de mindenestre nagyon kíváncsiak volnánk ezt a kérdést is tisztázni; megállapítani a legszükségesebb ismeretanyag terjedelmét, tisztázni a tantárgyak fontosságát és szerepének mértékét. Igaz, hogy a nevelés a lelken fordul meg, de a mai magyar nevelésben a lelket éppen a tananyag és az abban tapasztalható aránytalanságok veszélyeztetik. Nehogy szépen induló népfőiskolai mozgalmunkat egyfelől a felszínesség, másfelől a humanisztikus nevelésség válságba sodorja.

A könyvben szereplő három erdélyi református népfőiskolai tanfolyam nagy örömmel tölt el, de már most sielünk kijelenteni; reméljük, nem állunk meg a tanfolyamoknál, mint ahogy IKE-munkánk megállott volt a konferenciáknál, hanem azon leszünk, hogy Erdély református magyarságának állandó népfőiskolái is legyenek. Ehhez áldozat, munka, hit és imádság kell! Az itt ismertetett könyv azt bizonyítja, hogy ahol megvan a hívó áldozatos lélek, ott Isten megadja a kézzelfogható eredményeket is.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetségének őszinte hálaival tartozunk azért, hogy ennek a kézikönyv-számba is elmenő munkának a megjelenítésével a népfőiskolai mozgalmat ismertebbé teszi, és növeli a mozgalom kérdéseivel kapcsolatos elvi és gyakorlati kérdések tisztázásának s ezzel a teljesen magyar szellemű népfőiskolai munka kialakításának lehetőségét.

Nagy Géza, ref. koll. tanár.

A magunk revíziójának korszerű gondolata kapcsolja össze a „Hitel” új számának tanulmányait. Kovrig Béla a reform lényegét és a reformer magatartását mutatja be Széchenyi-tanulmányában (Széchenyi szelleme), Ottlik László meghatározza Szent István birodalmának helyét és szerepét az új Európában; a „Magyar irányító” c. rovat írói, Albrecht Dezső és Tamási Áron viszont a belső magatartás kérdéseit tárgyalják: Albrecht a magyar állam és társadalom szerepét vizsgálja (Magyarország a változásban), Tamási a magyar szellem helyzetét és hivatását világítja meg (Erdélyi jelentés a magyar szellem küzködéseiről). De ugyan-csak ebbe a gondolkörbe tartozik Vita Sándor Metamorphosis Transylvaniae-ja, amelyben az erdélyi magyar társadalom változásainak irányát és törvényeit rögzíti. S a szóbanforgó *magunk revíziója* lényegét tükrözi Reményik Sándor két kisebb írása is, amely egyúttal kegyeletes emlékeztető az elhunyt nagy költőre, a „Végrendelet”-ből vett mottóval: „A holtom után ne tresssetek, Leszek sehol és mindenütt leszek”. Ezenkívül Venczel József „Erdély és az erdélyi román föld-reform” címmel az erdélyi agrártársadalom alakításáról értekezik s összefoglaló, újabb adatokban bővelkedő képet ad a román földreformról és annak hatásairól. Parajdi Incze Lajos a délvidéki telepítés tanulságait foglalja össze. Molter Péter a Kolozsvári Magyar Diákok Szövetsége bálványosváráljai falukutató táborának munkáját, a munka módszerét és eredményeit ismerteti.

Az új szám százhusz lapos kettős szám, amellyel zárul a *Hitel* ötödik évfolyama. (Előfizetési ára egy évre 7 pengő. Megrendelhető vagy mutatványszám kérhető: Hitel kiadóhivatala, Kolozsvár, Jókai-utca 16.)

Lelkipásztorok, gyülekezeti munkások és bibliaolvasók figyelmébe! A „Csendes Percek” c. bibliaolvasó vezérfonalban 1941. év folyamán a Máté Evangéliumáról írott elmélkedéseim valószínűleg könyvalakban is meg fognak jelenni „Mindennapi elmélkedések a Máté evangéliumáról” címen. A csaknem 200 rövid (tömör vázlatyszerű) elmélkedést tartalmazó, csinos kiállítás (kartonborítású) kötet ára előzetes megrendelés esetén példányonként 250 P. lesz. (Bolti ára 350 P.) A megrendelést — a példányszámot is feltüntetve — levelezőlapra kérem. Pénz majd csak a megjelenés után küldendő be. Dr. Victor János, Budapest, V. Szabadság-tér 2.

A KIÁLTÓ SZÓ másfélévtizedes kisebbségi szolgálat után kopogtat azok ajtaján, akik fontosnak látják, hogy a magyar református egyháznak is legyen minden igényt kielégítő és széles frontot alkotó sajtószolgálata. Mi a szélesvonalú magyar református sajtó-arcvonal egyik szakasza kívánunk lenni. Egyetlen más lapot sem kívánunk feleslegessé tenni. A Kiáltó Szó előfizetési ára évi 4 pengő. Bizalommal várjuk előfizetését.

Szerkesztésért felel: LÁSZLÓ DEZSŐ.

Felelős kiadó: BEKESS KÁROLY.

Nyomatott a Jordáky-nyomdában Kolozsvár, Hitler-tér 13.
Felelős vezető: Jordáky Lajos.

Az Ifjú Erdély Marosvásárhelyen.

Az Ifjú Erdély szerkesztői a múlt év végén tett szervező körutazásuk alkalmával megígérték, hogy az 1942. év első hónapjaiban újra felkeresik azokat a helyeket, ahol már megfordultak, sőt ahol lehetőség nyílik rá, ott Ifjú Erdély-ünnepélyt is rendeznek.

Az Ifjú Erdély megtartotta ígéretét és március 7-én Marosvásárhelyen máris megrendezte az első nagyszabású vidéki Ifjú Erdély-estélyt. Már hetekkel azelőtt megkezdődött az estély előkészítése, amelynek színhelyéül a marosvásárhelyi közművelődési ház (kulturpalota) termét választotta a rendezőség. Az énekkart és az előadókat a marosvásárhelyi gyülekezet látta vendégül, az estély megrendezésével kapcsolatos munkák elvégzésére pedig az Ifjú Erdély szerkesztői egyik kedves elődjüket, Farkas Jenő vallásnővérét kérték fel.

Este kilenc órára megtelt a földszint, megteltek a páholyok és az erkélyek. Ezerkétszáz ember várta az Ifjú Erdély hangversenyének kezdetét.

Megnyitónak a theologiai énekkar a magyar Hiszekegyet énekelte el. Ezután Adonján Gábor marosvásárhelyi református elnök lelkipásztor nyitotta meg az estélyt, üdvözölte a hallgatóságot, valamint az estély szereplőit. A megnyitás után egymást követték a theologiai énekkar és Mészáros Erzsébet operaénekesnő énekszámai. Az énekkar az ünnepély első felében Halmos László 97. zsoltárát és Kodály Zoltán 150. zsoltárát, majd Viski János—Berzsenyi Dániel Fohászkodását és Kodály Zoltán Esti dalát adta elő. Mészáros Erzsébet két klasszikus darabot és egy magyar dalt énekelt. Az énekkart Benedek Kálmán református theologiai énektanár vezette és ugyanő kísérte zongorán Mészáros Erzsébet énekszámait is.

Az estély második felében az énekkar Halmos L. Hét parasztdal, Ádám Jenő Balatonsomogyi nóták, Molnár Antal A kaposi kanális és Bárdos Lajos Széles a Duna c. énekkari műveit énekelte, Mészáros Erzsébet pedig népdalokat adott elő Kodály és Bartók feldolgozásában. Ugyancsak az estély második felében került sor dr. Karácsony Sándor előadására: Anyanyelve magyar — vallása református. Percekig tartó tapssal üdvözölte az egész közönség, de különösen maga az ifjúság, aki az Ifjú Erdélyből és az Exodus-könyveken keresztül már nagyon jól ismerte. Az előadás lényegében azokkal az igazságokkal ismertette meg a közönséget, amelyeknek felismerését a magyar nyelv- és szellem-tudományok egyenesen Karácsony Sándornak köszönhetik. Nagyok és kicsinyek egyetlen hatalmas családdá olvadtak össze az előadás hatása alatt s ha lehetett volna, megújrázták volna az előadást. Az estély befejezéséül az Ifjú Erdély egyik szerkesztője köszönte meg a közönség érdeklődését, a gyülekezet vendégszeretetét és a szereplők műsorszámait.

Isten ezen az estén újabb bizonyosságát adta annak, hogy az Ifjú Erdéllyel célja van s e cél elérésében minden reménységen felül megsegít.

JELEEN SZÁMUNK IRÓI:

László Dezső, belvárosi lelkipásztor, Kolozsvár.

M. Nagy Ottó, vallásnővér, Zilah.

Dr. Gönczy Lajos, theol. igazgató, Kolozsvár.

Nagy Sándor Béla, lelkipásztor, Sátorlajújhely.

Dr. Márkus Jenő, lelkipásztor, Pápa.

Narancsik Imre, lelkipásztor, Nagymuzsaly.

Bognóczy Géza, Andrásfelke.

Dr. Jancsó Béla, orvos, Kolozsvár.

Dr. Juhász István, Erd. Tud. Int. tanár, Kolozsvár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. B. Marosvásárhely. Hálásan köszönjük, hogy soraival felkeresett. Hozzászólásának közlését nem tartjuk szükségesnek, mivel az abban foglaltakat mi a magunk részéről a mai vezércikkünkben elismerjük. Szerkesztői programmunk az volt, hogy sorbavesszük az egyház hivatálnokainak munkáját és jelentőségét. A bibliai és hitvallási felfogás szerint ezek: lelkipásztorok, tanítók, diakonusok és presbiterek. A lelkipásztori *őrt* és a tanítói *nevelőt* feladat sokban rokon, de egymással nem azonos. Azon nem szabad megakadnia, hogy egy kizárólag lelkipásztorokról szóló cikkben nincs említés a tanítókról, ahogyan a mostani vezércikkünkért viszont nem neheztelhetnek a lelkipásztorok. És még egyet: az elmúlt időben minden magyarulakta falunak megvolt a magyar lelkipásztor, sajnos a magyar tanítója nem lehetett meg, elemi iskolás gyermekeinknek csupán egyharmadát tanították egyházi tanítók. Ezen az alapon nem mondhatjuk, hogy általánosságban a tanítóságnak éppen akkora volt a jelentősége, mint a lelkipásztoroknak. Az bizonyos, hogy az egyházi tanítók együtt örökölték a lelkipásztorokkal a falu élete fölött, de ez az örömdetes állapot csakis a falvak egyharmadában bontakozhatott ki. Továbbá az is kétségtelen, hogy a nem egyházi tanítók javarésze is támogatta a lelkipásztorok munkáját, de ezek száma egyre inkább fogyott.

M. J. Tata. Intézkedtem, hogy a megfelelő címekre a lap elmenjen. Nagyon szeretnék már nálatok lenni, de az időpontot nem tudom kijelölni a sok munkám miatt.

N. I. Nagymuzsaly. Máskor is szívesen látjuk írásait.

B. G. Andrásfelke. Köszönet és üdvözlét.

N. B. Miskolc. Örülünk, hogy észrevette azt az építő szellemet, amelyet lapunk képvisel. Higgye el, hogy ma már nem lehet modern szellemnek nevezni azt, amelyik állandóan csak a bajokat látja és csak a bajokról beszél. Ezzel az elavult felkiséggel nem lehet építeni. Aki ma népszerűséget hajhász: mindig csak elégedetlenkedik, aki nem néz a népszerűségre, hanem szolgálni akar, szembe megy a népszerűséget biztosító bírálgatással és nekikezd a népszerűtlen építésnek, az értékek, a bennünk valósággá vált kegyelem felmutatásának. Milyen nehéz ehhez szoktatni a fülünket.

Székeli presbiter. Jobban szeretttük volna, ha saját neve alatt ír, de levelének tárgya megérdemli, hogy az írója nevének elrejtése ellenére is válaszra méltassuk. Sohase nevezze a református egyházat felekezettnek. Mi nem felekezeti (részleges igazságokért), hanem Krisztus egyetlen igaz egyházának, amelyről az apostoli hitvallásban szó van, a diadalért, az evangélium győzelméért harcolunk. Mi Krisztusnak nem bizonyos igazságait, hanem magát Krisztust akarjuk szolgálni. Sohase higgyen az olyan kifejezéseknek, hogy mi Magyarországon nemzeti kisebbségből vallási kisebbség lettünk. Mi jogilag minden tekintetben teljesen egyenlők vagyunk az ország bármelyik egyházával. A bibliai felfogás szerint a szellemi javak értékét nem az mutatja, hogy hányan képviselik, hanem az, hogy az a szellemi jó mit ér önmagában és hogyan szolgálják azt az emberek. Amiképpen küzdöttünk az ellen, hogy a román uralom alatt bennünket nemzeti kisebbségnek tekintsenek, ugyanúgy magától értetődően nem szabad ma magunkat vallási kisebbségnek neveznünk. Ne kívánjon a mi vezetőinktől felekezetieskedést, mi mindig az egyetemes keresztyén szempontok diadaláért küzdünk.

Lapunk jelen számának elfogadása a sajtótörvény értelmében egész évre szóló előfizetési kötelezettséggel jár. Kérjük azokat, akik ez évfolyam első három számát nem küldötték vissza, hogy előfizetési díjukat szíveskedjenek beküldeni.